

Samen Actief Leren Talenten Ontwikkelen - school de Ontmoeting
Jenaplanschool voor basisonderwijs

Beleidsplan hoogbegaafdheid 2016

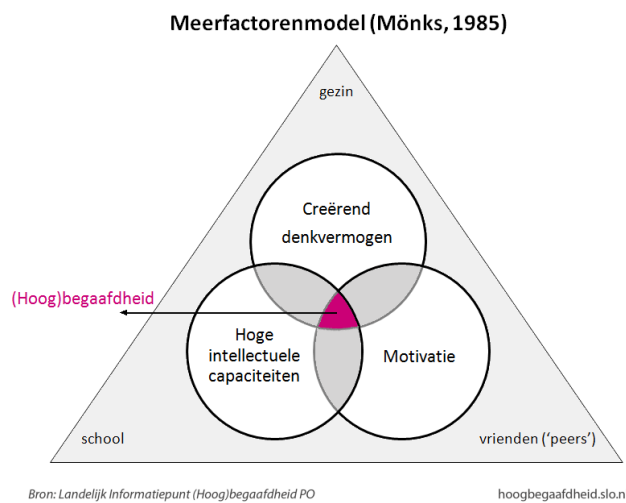
Beleidsplan (hoog)begaafde leerlingen

Doel

Op onze school stemmen we ons onderwijs zodanig op de behoeften van leerlingen af dat zij groeien tot zelfstandige, verantwoordelijke en respectvolle leerlingen. Dit houdt in dat we kijken naar de onderwijsbehoeften van alle kinderen. Ook kinderen die extra uitgedaagd moeten worden willen we onderwijs op maat geven. De doelstelling van dit beleidsplan is dat we op een systematische wijze een aanpak uitwerken hoe we (hoog)begaafdheid bij kinderen willen signaleren, diagnosticeren en vervolgens omgaan met de behoefte die deze kinderen hebben.

Wat is (hoog)begaafdheid?

Bij (hoog)begaafdheid gaat het om mensen die op grond van hun aanleg en een stimulerende omgeving makkelijker dan gemiddeld begaafde mensen tot uitzonderlijke prestaties kunnen komen. Hoogbegaafdheid is meer dan het beschikken over een hoge intelligentie. Het zogenaamd triadisch verklaringsmodel van Prof. Mönks laat zien dat 3 factoren in het kind in wisselwerking met 3 omgevingsfactoren uitmaken of het kind in staat zal zijn tot (hoogbegaafde) prestaties.

- Intelligentie wordt veelal gemeten met een test en/of wordt afgeleid uit het niveau van de schoolprestaties. Sommige onderzoekers noemen een kind met een IQ van tenminste 132 begaafd (het gaat dan om 2,5% van alle kinderen), anderen trekken de grens bij een IQ van 140 (dan gaat het om 0,5% van de kinderen).
- Creativiteit: dat betekent in dit verband niet dat een kind mooi kan tekenen, maar het gaat er om dat een kind origineel kan zijn, zelf dingen kan bedenken, kan improviseren, vindingrijk is in het oplossen van problemen. Een hoge intelligentie is op zich nog geen voldoende voorwaarde voor creatief denken.
- Taakgerichtheid/volharding: is een noodzakelijke voorwaarde om tot bijzondere prestaties te komen. Dit vereist concentratie, doorzettingsvermogen en een sterke intrinsieke motivatie.
- De sociale omgeving (gezin, school, leeftijdsgenootjes) stimuleert deze drie persoonskenmerken. Pas bij een goed samenspel van deze 6 factoren kan zich harmonisch hoogbegaafdheid ontwikkelen.

Hoe herkennen we een ontwikkelingsvoorsprong bij kleuters?

Bij kleuters spreken we nog niet van (hoog)begaafdheid. Zij ontwikkelen zich nog sprongsgewijs. Daarom spreken we bij kleuters over kinderen met een grote ontwikkelingsvoorsprong. Een intelligentietest heeft bij kleuters nog een beperkte voorspellende waarde.

Kleuters met een (grote) ontwikkelingsvoorsprong kunnen opvallen doordat ze:

- een goede taalontwikkeling hebben (moeilijke woorden, ingewikkelde zinsconstructies);
- bijzonder gevoel voor humor hebben;
- veel kennis hebben;
- eerder dan andere kleuters wederkerig spel laten zien;
- voorlopen op sociaal gebied, waardoor communicatiemisverstanden kunnen ontstaan;
- de vraag achter de vraag stellen;

- uitzonderlijke prestaties op jonge leeftijd laten zien;
- nieuwsgierig zijn;
- grote concentratie laten zien bij opdrachten die om onderzoekend gedrag vragen.

We vinden het belangrijk om deze kinderen zo vroeg als mogelijk te signaleren, zodat we hen voldoende uitdagen. Kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong die onvoldoende worden uitgedaagd kunnen gaan onderpresteren of probleemgedrag vertonen.

Signaleren

Signaleren in groep 1-2

- de intake met ouders;
- de warme overdracht met kinderdagverblijf/peuterspeelzaal;
- signalering vanuit Kijk!(leerlingvolgsysteem; bij voorsprong van 6 maanden) en de CITO-toetsen (doortoetsen bij kinderen met I+ score op meerdere gebieden in overleg met IB)
- menstekening (laten maken bij intakegesprek)

Signalering in groep 3 t/m8

- leerstofgebonden toetsen;
- CITO-toetsen (doortoetsen bij kinderen met I+ score op meerdere gebieden in overleg met IB);
- de leerling zelf; deze kinderen zijn vaak goed in staat om zelf te vertellen wat hun dwars zit of bezig houdt;
- de ouders

De leerkracht is verantwoordelijk voor bovenstaande signalering.

Als we vanuit bovenstaande gegevens signalen krijgen van een ontwikkelingsvoorsprong kunnen we de SI-Bel (signalering identificatie begaafde leerlingen) invullen om een uitgebreider beeld te krijgen van het kind. De leerkracht en ouders vullen de signaleringslijsten van de SI-Bel apart van elkaar in. Aan de hand van deze signaleringslijsten gaan leerkracht, ouders en intern begeleiders met elkaar in gesprek. We kunnen hierbij zelf niet constateren of een kind hoogbegaafd is, maar we krijgen wel een completer beeld van het kind. De onderdelen die bij de SI-Bel aan bod komen zijn motivatie, werkhouding, leervermogen, zelfstandigheid, sociaal-emotionele competentie, zelfbeeld, houding school en leerprestaties. Leerkracht en intern begeleider kunnen met behulp van de SI-Bel kijken hoe we het beste kunnen afstemmen op de behoeften van het kind. Alleen wanneer we een uitgebreider beeld nodig hebben nemen we de SI-Bel af. De gegevens hieruit worden genoteerd in het groepsoverzicht.

Diagnose

Bovenstaande gegevens kunnen de leerkracht voldoende informatie geven om het onderwijs af te stemmen op de leerling. De leerkracht bespreekt tijdens de groepsbesprekingen met de intern begeleider de ontwikkelingen en voortgang van de leerling. Mocht de leerkracht onvoldoende handreikingen hebben om op deze leerling af te stemmen en zich andere problemen voordoen, dan wordt een leerling in het ondersteuningsteam met de orthopedagoog besproken. Dit wordt met ouders besproken. Eventueel kan er door school en intelligentieonderzoek worden afgenomen (orthopedagoog). Echter bij een expliciet onderzoek naar hoogbegaafdheid adviseren wij ouders dit te laten uitvoeren bij gespecialiseerde instanties zoals het centrum voor begaafdheidsonderzoek in Nijmegen of Antwerpen.

Afstemmen op de onderwijsbehoeften

Deze afstemming kan bestaan uit de volgende onderwijsaanpassingen:

1. Compacten van de reguliere leerstof
2. Aanbieden van verrijking- en verdiepingsstof
3. Versnellen van een groep of vakgebied

Tijdens de groepsbesprekingen met leerkracht en intern begeleider wordt besproken welke kinderen waarvoor in aanmerking komen. Dit wordt genoteerd in de groepsoverzichten, zodat de leerkracht bij de overdracht kan zien welke kinderen er hiervoor in aanmerking komen.

1. Compacten van de reguliere stof

Compacten is het beperken van de reguliere leerstof tot wat voor de leerling echt nodig is. (Hoog)begaafde leerlingen hebben minder herhaling van de leerstof nodig. Hiermee wordt tijd vrij gemaakt voor het maken van verrijkings- of verdiepingsstof. Binnen onze taal- en rekenmethode gebruiken we routeboekjes met compactwerk vanuit de methode.

2. Aanbieden van verrijkings- en verdiepingsstof

In de tijd die is vrijgekomen vanwege het compacten van de leerstof gaan deze kinderen werken aan moeilijkere leerstof. De bedoeling hierbij is niet alleen het verwerven van kennis, maar ook inzicht te krijgen hoe je die kennis verwerkt. We hebben een lijst met verrijkingsmaterialen die op school aanwezig zijn toegevoegd. In de onderbouw gaan we vanuit Kijk! een beredeneerd aanbod maken en de hoeken uitbreiden met uitdaging voor begaafde kinderen. Dit wordt vastgelegd in groepsplannen. Zowel in de onder- als in de bovenbouw wordt regelmatig een materiaal tijdens een vergadering centraal gesteld, zodat de leerkrachten deze leerstof makkelijk kunnen toepassen in hun groep. In overleg met het kind, de ouders en de intern begeleider kan gekeken worden welke materialen het beste bij dit kind passen. Het is belangrijk aan dit werk eisen te stellen. De verrijkingsstof wordt zo veel als mogelijk in de eigen groep aangeboden. In het schooljaar 2015-2016 starten we een kangoeroegroep op voor kinderen die extra uitdaging nodig hebben. De intern begeleider kijkt samen met de groepsleerkracht welke kinderen hiervoor in aanmerking komen. Om deel te kunnen nemen zijn een aantal voorwaarden opgesteld:

- Leerlingen laten zien dat ze minimaal een jaar voorsprong hebben op de reguliere lesstof :
 - hoge 1+ scores bij rekenen en begrijpend lezen of door getoetst met Cito waarbij 1 jaar voorsprong aangetoond is
 - 6 maanden ontwikkelingsvoorsprong van leerling groep 1-2 bij de leerlijnen van logisch denken, mondelinge taalontwikkeling en spelontwikkeling van "Kijk!"
 - Hoge scores op methodegebonden toetsen
 - IQ onderzoek met hoge uitslag
 - Groep overgeslagen/versneld
- Leerlingen laten niet zien dat ze een voorsprong hebben, maar presteren aantoonbaar onder hun niveau:
 - Gesprekken met ouders
 - Gesprekken orthopedagoog/IQ-test
 - Signalen in de klas van de leerkracht
- Naast compacten en verrijken in de klas is verdere uitdaging nodig:
 - De leerling is klaar met alle stof
 - Ouder- of kindgesprekken

Er wordt een kangoeroegroep opgestart voor de groepen 4 tot en met 8.

3. Versnellen van een groep of vakgebied

Als laatste optie kan tijdens een groepsbespreking aangegeven worden dat een kind nog meer uitdaging nodig heeft. Een kind kan maximaal een jaar een groep of vakgebied versnellen. Zie hiervoor het protocol versnellen/doubleren van een groep.

Lijst met materialen voor verdieping en verrijking

	rekenen	taal	lezen	divers
onderbouw	-compact en kijk (uitdagende activiteiten bij Kijk!) -Bouwspel met ballen	-compact en kijk (uitdagende activiteiten bij Kijk!)	-compact en kijk (uitdagende activiteiten bij Kijk!)	-3x spectro mini 5+ (elektriciteit)
middenbouw	-somplex groep 3-6 -Plustaak rekenen 3 t/m 8 -verrijkings Kopieerbladen methode	-Plustaak taal/lezen groep 3 t/m 5 Delubas -Meerwerkbladen taal op maat	-Bolleboos leesboeken -Hoger niveau Nieuwsbegrip	- kant en klaar + (uitdagende thema's voor 5-6) -3 x spectro 8+ (elektriciteit) -knex 7+ -kapla
bovenbouw	-Vooruit deel 1 en 2 -geen probleem (strategisch oplossen van wiskundige problemen) -kast met breinkwekers -Plustaak rekenen 3 t/m 8 -Rekentijger, werkboekjes groep 6,7 -verrijkings Kopieerbladen methode	-Vooruit deel 1 en 2 -Plustaak taal groep 5 t/m 8 Delubas -Meerwerkbladen taal op maat	- Plustaak begrijpend lezen groep 5-8 -Hoger niveau Nieuwsbegrip	-Reis door de ruimte in 90 lessen -Bolleboos:reis om de wereld in 80 dagen -32 breinkrakers (map met diverse uitdagende opdrachten) -Kien A en B - kant en klaar + (uitdagende thema's voor 7-8) -leren leren -education kid Zinder 10+ (natuur en wetenschap werkboeken) -2x spectro 10 + (elektriciteit) -spectro car -2x tridio (spel met ruimtelijk inzicht) -electro magnetiseren - digitale leeromgeving -werkstuk maken

